

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางอาอนุชนารถ พินโคกสูง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

อานูชนารถ พินโคกสูง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนบ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อุตสาหะ, 174 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนอง
ตะคลอง หมู่ 7 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
หนองตะคลอง เป็นทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น
และเพื่อศึกษาข้อมูลที่เป็นปัจจัยบวกและปัจจัยลบในการบริหารจัดการกองทุน รวมถึงให้ได้ตัวชี้วัด
ความเข้มแข็งชุมชน ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และคิดค้น
โครงการที่มาจากความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้านร่วมกัน และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายใน
หมู่บ้านและตำบล

วิธีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นการนำเอาทฤษฎี CIPP Modes มาประยุกต์
ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง โดยมีแบบ บร. 1 – 12 เป็นเครื่องมือใน
การเก็บข้อมูล จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามและการสำรวจ การจัดเวที
ประชาคมหมู่บ้านและตำบล ในการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การคำนวณค่าร้อยละ และการวิเคราะห์
โดยไม่ใช้สถิติ ความเข้าใจ ความคิดเห็น จากการสัมภาษณ์ จากเอกสารที่บันทึกไว้

ผลการศึกษา ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลองแล้ว ได้รับเงินทุน 1 ล้านบาทแล้ว
เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2544 โดยมีคณะกรรมการทั้งหมด 14 คน ระบบการบริหารกองทุน
ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง และระเบียบของทางราชการ มีสมาชิก
กองทุนทั้งหมด 85 คน มีผู้กู้ได้รับการอนุมัติ 57 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 1,000,000 บาท สมาชิกผู้กู้นำ
เงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้อง
กับวัตถุประสงค์ของโครงการ ทำให้สมาชิกผู้กู้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์
ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญต่อไป

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา Amo W.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Sud

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา Sud

หน้าอนุมัติ

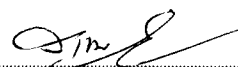
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา



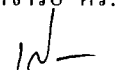
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ อุสาหะ)

กรรมการสอบ



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ อุสาหะ)

กรรมการสอบ



(อาจารย์เกศจักร ดร. เกரியงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้ทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อูสาหะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

- นางสาวกิริติกร พัวเจริญเกียรติ, นายสมนึก สอนนอก อาจารย์นิเทศก์
- อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติอาษา
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
- สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษา

ทางด้าน วิชาการ

- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนที่ให้ข้อมูลที่อำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

อานุชนารถ พินโลกสูง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1 - 2
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	4 - 5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6 - 7
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	7
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	7 - 8
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8 - 9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	9 - 10
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพชีโมเดล	10 - 12

	หน้า
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	12
9. หลักวิชาหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย	12 - 14
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	15
1. วิธีการประเมินโครงการ	15 - 18
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	19 - 27
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	27
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	27 - 28
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	29
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	29 - 39
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	39 - 43
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	44 - 45
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	45 - 48
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	49
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	49
2. วิธีดำเนินการ	50
3. ผลการดำเนินการ	50
4. อภิปรายผล	50 - 52
5. ข้อเสนอแนะ	52 - 53
บรรณานุกรม	54 - 55
ประวัติผู้เขียน	56
ภาคผนวก	57 - 166

บทที่ 1

บทนำ

การเขียนสารนิพนธ์ บทที่ 1 เป็นการเขียนแสดงให้เห็นว่าในการทำสารนิพนธ์นั้นมีเหตุผลความเป็นมาอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร วัตถุประสงค์เพื่ออะไร ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดทฤษฎีอะไร มีวิธีการดำเนินการอย่างไร และมีผลที่คาดว่าจะได้รับอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล
- ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
- ตอนที่ 3 กรอบความคิดทฤษฎี
- ตอนที่ 4. วิธีดำเนินการ
- ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ตอนที่ 1 หลักการและเหตุผล

จากสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม รัฐบาลมีแนวทางแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมมีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า “การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้มาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็วด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนโดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน ผู้การพึงพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ

กองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านรวมทั้งข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง ซึ่งจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการคัดเลือก ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง จำนวน 75 ครัวเรือนหรือ 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านหนองตะคลอง ได้รับเงินโอนเมื่อ

วันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2544 จำนวนเงิน 1 ล้านบาท ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ และประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 เพื่อที่จะให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมิน และจัดทำสารนิพนธ์

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7

1.1 เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนา สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายในครอบครัว

1.2 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

2. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน

4. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านและตำบล

ตอนที่ 3 กรอบความคิดทฤษฎี

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทางทฤษฎี กรอบในการรวมตัวบ่งชี้และตัวแปรสำหรับทำการเก็บข้อมูล ต้นแบบทางความคิดดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปโดยใช้ชื่อว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP MODEL) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

C	ย่อมาจาก Context	คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก Input	คือ ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก Process	คือ กระบวนการ
P	ย่อมาจาก Product	คือ ผลผลิต

ตอนที่ 4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง ในชุมชนท้องถิ่น

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพม์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่ทำการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากบร. ต่างๆ และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 5 ประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น

ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหาร การพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ

3. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

4. ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง ซึ่งมาจากเงินทุน 1 ล้านบาท สมาชิกกองทุน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองตะคลอง มีคุณสมบัติครบถ้วน และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการลงมติจากเสียงข้างมากของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง จำนวน 14 คน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ระเบียบที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง และที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกให้เห็นชอบเป็นกฎเกณฑ์ข้อบังคับใช้

บทที่ 2

ปฏิสัมพันธ์กรรมการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเขียนสารนิพนธ์ บทที่ 2 มีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่างๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมินและหลัก วิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้เป็น 9 ด้านดังนี้

ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

ตอนที่ 3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 4 การขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน

ตอนที่ 5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 7 หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล

ตอนที่ 8 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 9 หลักวิชาหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย

9.1 ความเข้มแข็งของชุมชน

9.2 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

9.3 ประชาคม

9.4 ธุรกิจชุมชน

ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แสดงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็ก อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.2 นโยบายเร่งด่วนดังกล่าว จะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการคือ 1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน 3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลาง 4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเอง โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ
- 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

(รายละเอียดในภาคผนวก ก)

ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่ นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการ และเลขาธิการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการ ของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และ คณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการ

บริหาร 8. ให้การสนับสนุน ปรีกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับ นโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน 9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนิน การในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการ ในส่วนการบริหาร กองทุน 10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ 11. ดำเนินการ อื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้ ระเบียบประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุม และค่าตอบแทนที่ ปรีกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

(รายละเอียดในภาคผนวก ข)

ตอนที่ 3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญ ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือก คณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่าจะ ต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม และการเลือกกรรมการหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

(รายละเอียดในภาคผนวก ค)

ตอนที่ 4 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความ พร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป/ชุมชนเมือง เช่น จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพของประชากร ในหมู่บ้าน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เช่น จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม กำหนดวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน วิธีการคัดเลือกกรรมการ

3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เช่น ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง สมาชิกผู้กู้ยืมเพื่อกิจกรรมอะไรไปบ้าง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้

(รายละเอียดในภาคผนวก จ)

ตอนที่ 5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง”

ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 69 หมู่ 7 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน 1. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก 2. เพื่อส่งเสริมอาชีพให้เกิดรายได้เพิ่ม 3. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 4. ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก 5. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ เป็นคนมีความซื่อสัตย์ เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข เป็นคนรักสามัคคี 6. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือเป็นคนเก่ง เรียน เป็นคนเก่งคิด เป็นคนเก่งงาน และเก่งคน

คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้พำนัก หรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองตะคลอง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
2. เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึง 65 ปี
3. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน
4. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
5. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

การรับสมัครเป็นสมาชิก

1. ยื่นขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
2. กำหนดให้ครัวเรือนละ 1 คน ต่อ 1 สัญญา (เจ้าบ้านหรือผู้อาศัยที่ถูกระบุชื่อในใบมอบอำนาจ)
3. สมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะบุคคลและกลุ่มแล้วแต่ความสมัครใจ

4. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่า จะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

กฎระเบียบที่สำคัญ

ประเภทการกู้ยืมสมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดัง

(1) เงินกู้สามัญ ระยะเวลา 1 ปี

(2) เงินกู้ฉุกเฉิน ระยะเวลา 4 เดือน

ลักษณะโครงการสมาชิกที่ต้องกู้เงินตามข้อ (1) (2) ต้องมีลักษณะและคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนต่อการลงทุน

วงเงินกู้รายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท

อัตราดอกเบี้ย

(1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 3 ต่อปี

(2) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ฉุกเฉิน ร้อยละ 1 ต่อเดือน

สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

(1) ตาย

(2) ลาออกและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน

(3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนหรือเป็นคนไร้ความสามารถ

(4) จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุนหรือไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

(5) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

(6) นำทรัพย์สินกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

(7) สมาชิกไม่มีหนี้สินภาระผูกพันใด ๆ กับกองทุน โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อ

คณะกรรมการกองทุน

ตอนที่ 6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการ ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท แต่ถ้ามีมติอนุมัติเงินกู้รายใดเกิน จำนวนที่กำหนดให้เรียกประชุมสมาชิกวินิจฉัย แต่การอนุมัติเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท

หลักประกันเงินกู้มีข้อกำหนดดังนี้ มีสมาชิกจำนวนสามคนเป็นผู้ค้ำประกัน หรือหลักทรัพย์ก็ได้

กรณีกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 มีหลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้ สมาชิกผู้ประสงค์จะขอกู้เงิน จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุนโดยระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน โดยพิจารณาจากโครงการที่ขอกู้ เช่น โครงการที่มีตลาดรองรับ สมาชิกที่ยื่นขอกู้เงินต้องมีลักษณะโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

(รายละเอียดในภาคผนวก ฉ)

ตอนที่ 7 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ ดังนี้

1.1 การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมความต้องการ และความจำเป็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่วางไว้

1.3 การประเมินกระบวนการ เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

1.4 การประเมินผลผลิต เพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ โดยเฉพาะเมื่อสิ้นสุดของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีผลจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

การทำตามในกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับ โดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอย่างไรโครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด การประเมินกระบวนการให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา และบันทึกกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ

2. รูปแบบการประเมินแบบ ชิพพ์โมเดล (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 90 - 91)

สต๊าฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินของสต๊าฟเฟิลบีม เป็น ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร และสต๊าฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่ารูปแบบการประเมินแบบชิพพ์ (CIPP Model) มีรายละเอียดดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินการโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหา ข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

3. รูปแบบการประเมินแบบชิพพ์โมเดล

รัตนะ บัวสน ได้สรุป “รูปแบบการประเมินในหนังสือ การประเมินโครงการการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

โครงการที่จะทำการประเมินได้แก่ Context Evaluation คือ การประเมินสถานะแวดล้อมที่จะนำมาช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ประเมินสิ่งที่อยู่ภายนอกโครงการ ซึ่งมีผลต่อความ

สำเร็จและล้มเหลว Input Evaluation คือ การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการประเมินทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ Process Evaluation คือ การประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ เป็นการประเมินวิธีจัดกิจกรรมของปัจจัยนำเข้า Product Evaluation คือ การประเมินผลผลิตของโครงการว่าผลที่ได้รับของโครงการมีมากน้อยเพียงใด ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

ตอนที่ 8 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับการอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งทางสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการ และการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการจริงในพื้นที่หมู่บ้าน และชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของนักศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตร จะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์ โครงการ การวิจัยและประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัยนโยบายให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะ ในการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูล ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 9 หลักวิชาหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย

9.1. ความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชน คือ ชุมชนที่มีศักยภาพ มีความรัก ความสามัคคี จงรักภักดีชุมชนทุกคนใฝ่เรียนรู้ มุ่งพัฒนาตนเอง ให้มีพลังความคิด พลังสติปัญญา เพื่อการพึ่งพาตนเองในทุกด้าน รู้จักวางแผนจัดการทรัพยากร แก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ทุกคนมุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุข และมีคุณธรรมนำชีวิต

9.2 เครื่องข่ายองค์กรการเรียนรู้

การเชื่อมโยงชุมชนหรือเครือข่ายทำให้ชาวบ้านได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ได้สื่อสารกันก็คือ การเปิดช่องให้ทุนทางสังคมได้ใช้ศักยภาพเพื่อแก้ปัญหาชุมชน ผลพวงของการจัดการ สวัสดิการชุมชน แรงจูงใจ นอกจากคนที่มีความยากจนแรงจูงใจจะได้รับผลประโยชน์โดยตรง ตรงกับความต้องการ และยังก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย ในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนการศึกษา กองทุนอาชีพ หรือกองทุนหมุนเวียน ถ้าหากเครือข่ายมีการจัดการบริหารที่ดี สามารถชักชวนผู้ยากลำบากซึ่งเดิมไม่เคยได้รับการยอมรับจากสังคมให้มาร่วมกิจกรรม ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ถ่ายทอดความรู้ เพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาชุมชน เครือข่ายแบบนี้เองจะเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ ที่ต่อเนื่องได้ และควรต้องมีการสร้างความเข้มแข็ง และกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไป

9.3 ประชาคม

การประชาคมเป็นการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมของชุมชนด้วยตนเอง เช่น การแก้ไขปัญหาของชุมชน การวางแผนเป็นการรวมตัวกันตามสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่มีคำสั่ง สมาชิกที่มาร่วมกันมีส่วนร่วมคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และรับผิดชอบที่เกิดขึ้นโดยไม่มีคำสั่ง ภายใต้ขอบเขต กฎหมาย และศีลธรรมอันดีของสังคม ฉะนั้นเมื่อมีปัญหาหรือสถานการณ์ใด ๆ ในชุมชนก็ใช้ประชาคมเป็นเวทีในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ

9.4 ธุรกิจชุมชน

คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนเป็นเจ้าของกิจกรรม โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจการค้าและการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่จะแตกต่างกันไปตามประเภทของธุรกิจ ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญหลายประการ เช่น เปิดโอกาสให้มีการประกอบการ ก่อให้เกิดการว่างงาน ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (ชุมชนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุมชนวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน, 2545 : 10 – 15)

สรุปเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด กับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กรณีศึกษาบ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ต. ตลาด อ. เมือง จ. นครราชสีมา เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำ
สารนิพนธ์ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆ แสดงวิชาด้านเนื้อหา
สาระ อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ และหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ว่ามีความถูกต้องสมเหตุ
สมผล ที่จะนำไปใช้ในการศึกษาวิจัย หรือแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมิน โครงการ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 เป็นการประเมินเชิงระบบ System Approach เป็นการตัดสินใจควมมีคุณค่า จุดอ่อน จุดแข็ง ของงานประเมินโครงการโดยรวบรวมข้อมูล ใช้รูปแบบอะไร ใช้เครื่องมืออะไร จะประเมินตัวชี้วัดหรือตัวแปรอะไรบ้าง ตลอดจนลักษณะค่าของตัวแปร และวิธีการจัดเก็บข้อมูล เพื่อในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ
- ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
- ตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
- ตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินในทัศนะของสตีเฟลปิม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ การประเมินแบบจำลองซิปในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ จะเน้นด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

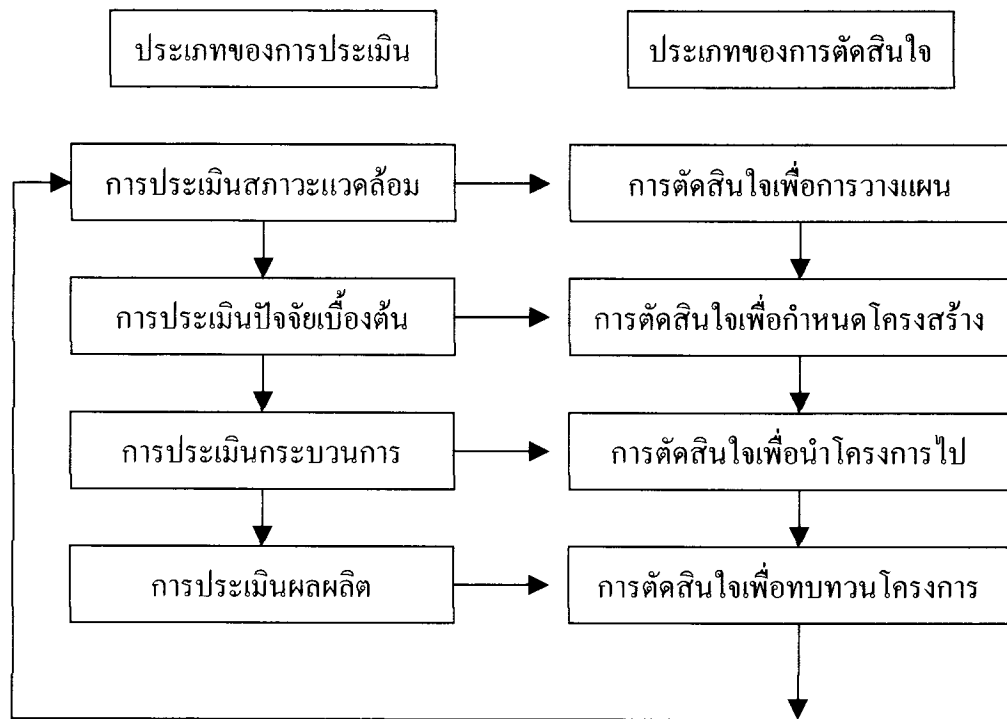
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ ด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการ ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร

3. การประเมินกระบวนการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ โดยเฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

โดยสรุป ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกระดมรวมนำเสนอทำที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้น อาจจะทำบ่อยทุกวันถ้าจำเป็น ในช่วงระยะแรก ๆ ของโครงการ ในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังคงบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

สตีฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิที่ 3.1



แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven and Model) สคริฟเวนได้กำหนดความหมายของการประเมิน การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการ

ประเมิน และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการ ที่ผสมผสานแนวคิดของ ไทเลอร์ และ ครอนบาคเข้าด้วยกัน โดยจำแนกประเภทของการประเมินเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1 การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ ในการพิจารณาการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ หรือไม่โดยการแบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะคือ

1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การดำเนินการโครงการระยะต่อไป

1.2 การประเมินผลรวม มีเป้าหมายคือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2. การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาในการ ตัดสินคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพที่รวบรวมสารสนเทศ จากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อน

นอกจากนี้สคริพเวนได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

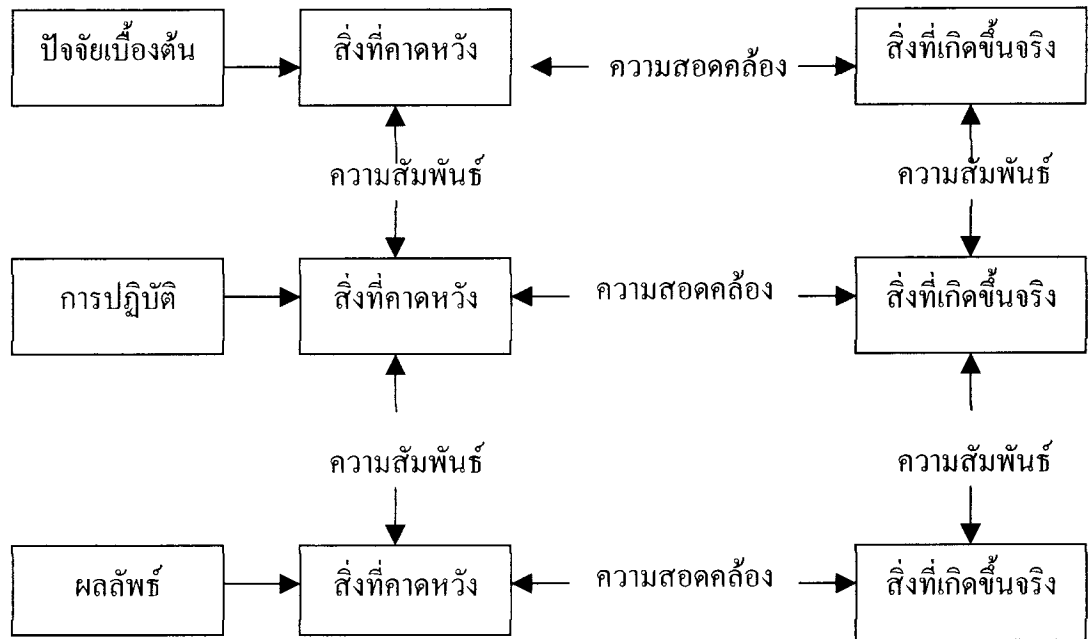
1. การประเมินคุณค่าภายใน เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ การประเมินวิธีการนี้เพื่อเตรียม ความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ

2. การประเมินความคุ้มค่า เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการ มีต่อผู้รับ บริการจากโครงการ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก Stake' Concepts and Model

สเตก ได้กล่าวถึง การประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมา จัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน

สเตกได้นำเสนอความสัมพันธ์และความสอดคล้องของการใช้เมตริกดังแผนภูมิที่ 3.2



แผนภูมิที่ 3.2 ความสัมพันธ์และความสอดคล้องของเมตริก

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

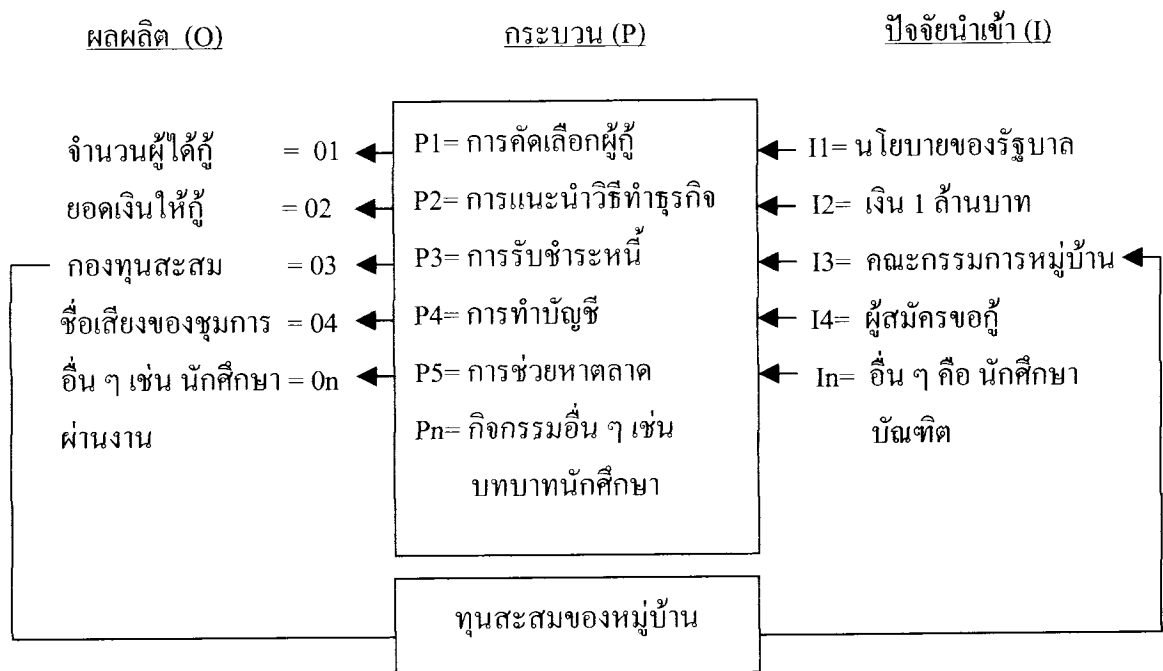
กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 14 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 85 คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 57 คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน 20 คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 30 คน
2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน 6 คน
2.5 ข้าราชการ	จำนวน 1 คน

ตอนที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการ ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัด ตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้



กรณีหน่วยระบบ A มีความหมายดังนี้

1. บริบทของหน่วยระบบ A มีนโยบายฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น งบประมาณประเทศมีมากพอที่จะสนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน และสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านมิให้ทรุดโทรมไปกว่าเดิม
2. ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A มีการติดตาม กระตุ้นจากรัฐบาล และจากประชาคมในท้องถิ่น ผู้กู้มีความรับผิดชอบ มีความสามารถส่งคืนตามยอดเงินกู้ที่กำหนด สมาชิกปรับเปลี่ยนกันเข้ามาเป็นกรรมการอย่างเต็มใจและมีคุณภาพ
3. กระบวนการหน่วยระบบ A การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระบบที่ดี เช่น การทำบัญชี การพิจารณาตัดสินใจให้กู้ การทวงถามติดตามหนี้ การฝากเงินเพิ่มยอดเงินของกองทุน

4. ผลผลิตของหน่วยระบบ A การปล่อยยอดเงินออกให้ผู้กู้กระทำได้สม่ำเสมอ การเผยแพร่ข่าวสาร การตลาดภายนอกสำหรับจำหน่ายผลผลิตของสมาชิก

1. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- 1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- ก. ความยากจนของประเทศ
- ข. นโยบายการพัฒนากุศลอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME s)
- ค. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- ง. ภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- จ. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- ช. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือ ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
- ซ. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ ดินทำกิน ของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชนประกอบไปด้วย ตัวแปรตาม บร. 1 ดังต่อไปนี้

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.2 สภาพปัจจุบัน
- 1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.4 ด้านวัฒนธรรม

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ผู้ประกอบการไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 2.4 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A
 - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A
 - 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
 - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.3.4 หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้
 - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่น ๆ
 - 2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้อาศัยผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้อาศัยขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้อาศัยทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.3.1 ผู้กู้อาศัยมีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้กู้อาศัยมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ตัวแปร

ตัวแปรเป็นการเน้นว่าเป็นประเด็น เมื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการ ของการทำสารนิพนธ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 บรรดาตัวแปรที่ปรากฏในตอนี้ แสดงลักษณะค่าของตัวแปร เพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูลและเขียนสรุปผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อทราบว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานกองทุนเพียงใดอัน ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- | | |
|---|---|
| 1. การมีกองทุนหมู่บ้าน | - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน
- รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด |
| 2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน | - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ |
| 3. ทศนคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน | - มีความต้องการให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน
- มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพ |
| 4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน | - มีการพัฒนาอาชีพ
- มีการสร้างงาน |

- 5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดกองทุน
 - มีการสร้างรายได้
 - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน
 - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
- 6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน
 - จำนวนสมาชิกกองทุน
 - จำนวนเงินออมและเงินทุน

1.2 การมีระบบบริหารจัดการกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- | | |
|------------------------------------|---|
| 1. คณะกรรมการบริหารกองทุน | <ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการ |
| 2. ระเบียบการบริหารกองทุน | <ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีส่วนร่วมกันสร้างตามระเบียบ |
| 3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร | <ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชี - มีการรับเงินฝาก |
| 4. การตัดสินใจเงินกู้ | <ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้ - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย |

1.3 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- | | |
|---|---|
| 1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด | <ul style="list-style-type: none"> - สภาพของป่า ดิน หนองน้ำ - จำนวนประชากร - อาชีพของประชากร - ถนน ไฟฟ้า ประปา ใน บร. 1 |
| 2. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้ | <ul style="list-style-type: none"> - ในแบบ บร. 4 |
| 2.1 การเกษตร | |

- 2.2 คำขาย
- 2.3 การบริการ
- 2.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ในที่นี้หมายถึงรวมถึง ศักยภาพและแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อแก่นายทุน หรือผู้ปองร้าย หรือภัยจากธรรมชาติที่อาจมีมาในอนาคต

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกัน โดยรวม	- มีการชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญ - มีความเข้าใจต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการผู้กู้แต่ละคน	- ผู้กู้ไม่กู้หนี้นอกระบบ - ผู้กู้ใช้หลักพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - มีตลาดแน่นอน

วัตถุประสงค์ที่ 2 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งชุมชน

2.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	- ลักษณะของค่าบนตัวแปรใน บร. 2
1. มีความสามัคคี	
2. มีความซื่อสัตย์	
3. ยกย่องคนทำดี	
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	
6. มีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้	
7. ครอบครัวมีความอบอุ่น	
8. มีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กร	
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นสมาชิก	
10. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	
11. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	
12. มีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส	

วัตถุประสงค์ที่ 3 การทราบว่ามี่ปัจจัยด้านบวก และด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

3.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานกองทุน

ตัวแปร

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง
- จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

3.2 ปัจจัยด้านลบ ที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร

1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความพึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- จำนวนผู้ที่ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
- จำนวนผู้ที่ไม่พอใจในการตัดสินใจเงินกู้
- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ที่ 4 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ตัวแปร

1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพ
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน
- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต
- มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- มีการจำหน่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมกับตำบลอื่น

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้า

หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ที่ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัย นำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

ตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

สำหรับกรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลมีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้อง กับความเป็นจริงที่ต้องการ

1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์

2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายการณี ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

2.2 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เวทีประชาคมหมู่บ้าน และตำบล

3. การใช้แบบสอบถามและการสำรวจ

4. การศึกษาจากเอกสาร

4.1 แบบ จปฐ

4.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

4.3 บัญชีรายรับ - รายจ่ายกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสารซึ่งแหล่งข้อมูลใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง และ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลผู้ประเมินเลือกใช้ข้อมูลที่ผู้เก็บรวบรวม ข้อมูลและสรุปผลไว้แล้วจากเอกสารและบันทึกต่าง ๆ ตามความเป็นจริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ได้ข้อมูล ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ โดยแบ่งเป็นหัวข้อต่อไปนี้

1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) การสังเกตสภาพทั่วไปของ ชุมชน โดยการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participation Observation) โดยการ สังเกตเกี่ยวกับสภาพทั่วไป พฤติกรรม ความเป็นอยู่ และการดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

2. การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ

2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายการกรณี โดยการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ เรื่องต่อไปนี้

- ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง
- ทศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เก็บข้อมูลเจาะลึกสมาชิกกองทุนที่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านฯ
- การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ

2.2 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เวทีประชาคมหมู่บ้าน และ ตำบล

จะสัมภาษณ์จากผู้รู้ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุน และประชาชนในหมู่บ้าน

3. การใช้แบบสอบถามและการสำรวจ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับกลุ่มเป้าหมาย

4. การศึกษาจากเอกสาร โดยการศึกษาจาก

- 4.1 แบบ จปฐ ของแต่ละหมู่บ้าน
- 4.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- 4.3 บัญชีรายรับ - รายจ่ายของกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็น ระบบ ระเบียบ สะดวก รวดเร็ว สรุปความโดยเริ่มตั้งแต่การสังเกต การจดบันทึก การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามและการสำรวจ หรือการจัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน โดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ที่แสดงตัวเลขจำนวนร้อยละ และวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยแสดงความเข้าใจ ความคิดเห็นซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถามและการสำรวจ การบันทึก การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต ตามรายละเอียดที่ได้ในหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ

ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 – 4 และการรายงานผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ ทั้ง 4 ประการ ซึ่ง 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด

4.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวางการบรรลุ

เป้าหมายของกองทุน

4.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัด หรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี – เลว ” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ จากศูนย์วิจัยข้อมูลกสิกรไทยชี้ให้เห็นว่า

ภาวะความยากจนโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจน พบว่าความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 13 ในปี 2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคนในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้าน

คน ในปี 2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ความยากจนของประเทศไทย มีลักษณะที่สำคัญสรุปได้ คือ คนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท โดยเป็นคนจนในเขตชนบทร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมดจำนวน 8.6 ล้านคน โดยคนจนถึงสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยคนจนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพภาคเกษตร รวมทั้งยังพบว่า คนจนได้รับการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป สาเหตุความยากจนเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย คือ

ก. ปัจจัยภายใน ได้แก่ สาเหตุจากตัวบุคคล หรือจากสมาชิกในครอบครัว คือ คนจนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ไม่มั่นคง หรือมีรายได้น้อย ไม่พอกับรายจ่าย ขาดความรู้ความสามารถในการจัดการผลิตและการลงทุน โดยเฉพาะเรื่องการออมทรัพย์ คนจนส่วนใหญ่มีนิสัยหรือยึดทัศนคติที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตนเอง มีภาระต้องรับผิดชอบสูง เนื่องจากมีลูกมาก พิกัด หรือเจ็บป่วย

ข. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สาเหตุจากปัจจัยทางโครงสร้างหรือจากสภาพแวดล้อมในชุมชน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายในชุมชน และประสบกับปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด ทำให้อัตราความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนมีสูง ชุมชนขาดกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการองค์กรภายในชุมชน

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME s)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นธุรกิจที่เป็นรากฐานที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ ครอบคลุมกิจการทั้งภาคการผลิต ภาคการค้า และบริการ มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ คือ ช่วยสร้างงานและกระจายรายได้ สร้างมูลค่าในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นแหล่งผลิตและแหล่งรองรับแรงงานขนาดใหญ่ ช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงการรับช่วงผลผลิตต่อจากกิจกรรมขนาดใหญ่และภาคการผลิตอื่นๆ นับเป็นธุรกิจที่ก่อให้เกิดการพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีทั้งในระดับลึก และในระดับกว้าง ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนชนบท ส่วนภูมิภาคและของประเทศ

กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาโดยตลอด ในด้านการจัดตั้งธุรกิจขึ้นใหม่ การสร้างนักลงทุนใหม่รวมทั้งการพัฒนาธุรกิจที่ดำเนินการอยู่แล้ว ให้มีความแข็งแกร่ง สามารถต่อสู้ยืนหยัด แข่งขันได้ สามารถด้านการจัดหาและปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนการให้การสนับสนุนด้านการเงิน ให้ผู้ประกอบการ SME s สามารถเกิดและพัฒนาต่อไปได้ด้วยตนเอง ในปรัชญาของการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รัฐบาลถือได้ว่าเป็นการลงทุนด้านทรัพยากรที่มีค่า ก่อให้เกิดผลมหาศาลในอนาคต ทั้งด้านการพัฒนาผู้ประกอบการหรือนักลงทุน รวมทั้งการสร้างธุรกิจขึ้นใหม่ และการขยาย

ธุรกิจเดิมของประเทศ จัดเป็นช่องทางหนึ่งที่เป็นกลไกของรัฐทางการเงิน ที่รัฐสามารถจัดสรรเงินงบประมาณให้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐได้

การส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อบริการสินเชื่อทุกรูปแบบที่จำเป็น ทั้งที่เป็นทุนของตนเอง และการบริหารจัดการกองทุน บริการเงินร่วมลงทุน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีศักยภาพ บริการรับฝากเงิน บริการปรึกษาแนะนำด้านข้อมูล และการฝึกอบรม ร่วมกำหนดและดำเนินการตามนโยบายด้านการเงินเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และพัฒนาบุคลากรสินเชื่อเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้มีขีดความสามารถเท่ากับสากล กระทรวงอุตสาหกรรมเล็งเห็นความสำคัญในการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในลักษณะที่มีนักลงทุนรายใหม่เข้ามา ตลอดจนการขยายการลงทุนในผลิตภัณฑ์ใหม่ สามารถสนองความต้องการของตลาดได้มากขึ้น มีการจัดตลาดนัดการลงทุน เพื่อการส่งเสริมการลงทุนพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศ ได้มีโอกาสเข้าถึงเครื่องมือทางการเงินต่าง ๆ และทำให้เกิดการนำผลการวิจัยที่ได้ลงทุนไประดับหนึ่งแล้ว สามารถนำไปลงทุนให้เกิดผลเชิงพาณิชย์ เกิดธุรกิจเป็นรูปธรรมได้ (ส่วนบริการวิชาการหอสมุดรัฐสภา, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2544 : 7 – 16)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากตัวเลขการส่งออกของไทยที่เริ่มลดลงเรื่อย ๆ หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 ผวนกับเหตุก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ในทางกลับกันการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศของไทยได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นเหตุให้ขาดดุลการค้าลดลงตามลำดับ ในปี 2542 – 2544 ได้ลดลงมาเหลือ 8,549, 7,443 และ 3,520 ล้านดอลลาร์ ตามลำดับ กระทรวงพาณิชย์ได้เตรียมที่จะเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อของบประมาณในการดำเนินการ และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เพื่อจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบดูแล ติดตาม วิเคราะห์ในรายละเอียดสินค้านำเข้าและบริหารจัดการด้านการนำเข้าอย่างเหมาะสมเพื่อลดการขาดดุลทางการค้า

ในเบื้องต้นจะเสนอของงบประมาณ 20 – 30 ล้านบาท เพื่อใช้ในการว่าจ้างบุคลากรในการสำรวจข้อมูลภาคการผลิตของไทยในทุกรายสินค้าว่าสินค้าใดมีคุณภาพเป็นอย่างไร สามารถที่จะใช้ทดแทนการนำเข้าได้หรือไม่ รวมทั้งการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ ในการจัดทำฐานข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นระบบ ซึ่งขณะนี้กระทรวงพาณิชย์ได้มีการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลไปบ้างแล้วที่สำคัญคือ การจัดทำโครงสร้างการนำเข้าของไทย โดยจากข้อมูลระบุว่าในปี 2544 ไทยมีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมูลค่า 2.76 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 54.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยสินค้านำเข้าแบ่งเป็น 4 หมวดใหญ่ คือสินค้านำเข้า ร้อยละ 47.2 วัตถุดิบ และสินค้านำเข้าสำเร็จรูป

ร้อยละ 31.9 น้ำมันและเชื้อเพลิง ร้อยละ 11.6 สินค้าอุปโภคบริโภค รวมถึงสินค้าฟุ่มเฟือย ร้อยละ 8.2 และสินค้าอื่นๆ ร้อยละ 1.1 โดยสินค้านำเข้าทั้ง 4 หมวดมีจำนวนทั้งสิ้น 7,063 รายการ ในจำนวนนี้เป็นสินค้าที่ไทยผลิตได้และมีการส่งออก 5,509 รายการ โดยมีมูลค่าการส่งออก สูงกว่าการนำเข้าจำนวน 2,209 รายการ คิดเป็นร้อยละ 31.3 ของรายการสินค้านำเข้าทั้งหมด ซึ่งคิดเป็นมูลค่านำเข้าร้อยละ 19.3 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด สำหรับสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออก น้อยกว่าการนำเข้ามีจำนวน 3,300 รายการ (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ 8-10 ส.ค. 45)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนับวันยิ่งความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูล มลพิษทางน้ำ อากาศและเสียง ประเด็นปัญหาเกิดจากสาเหตุหลัก 4 ประการ คือ

1) การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร ทำให้มีความต้องการในเรื่องอาหารและที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น เป็นผลทำให้การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรที่ดิน ทรัพยากรน้ำและ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอื่น เช่น อากาศ เสียง ตัวอย่างที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนคือ การขยายตัวของ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำให้เกิดปัญหาการตกค้างของขยะมูลฝอย ซึ่งมีประชากรประมาณ 5.5 ล้านคน มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ทิ้งจำนวนประมาณ 1,270 กรัมต่อคน คิดเป็นปริมาณวันละ 7,000 ตัน แต่ทาง กทม. สามารถเก็บขยะได้วันละ 6,650 ตัน คิดเป็น 95 %

2) ความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยี ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการใช้วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สลายตัวยาก และเป็นพิษเพิ่มมากขึ้น เช่น สารเคมี พลาสติก ยากำจัดศัตรูพืช และปุ๋ยเคมี ซึ่งเป็นผลต่อการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของมนุษย์ในเวลาต่อไป

3) ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการขยายตัวในการปลูกสร้างสิ่งก่อสร้าง สาธารณูปโภค ถนน เป็นจำนวนมาก ซึ่งบางครั้งถนนที่สร้างขึ้นก็ไปปิดกั้นการไหลของน้ำที่จะไปสู่ ทะเล แม่น้ำ ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมขังบางแห่ง

4) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ระมัดระวัง ทำให้ประเทศไทยมีพื้นที่ ป่าไม้ลดลงจากประมาณ ร้อยละ 54 ของพื้นที่ประเทศ ในปี 2504 เหลือเพียงร้อยละ 25 ใน ปัจจุบัน (สามัคคี บุญยะวัฒน์, 2543 : 78)

1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ปัญหาที่ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ต่างแสวงหาแนวทางแก้ไขอย่างรีบเร่ง ปัญหาสำคัญ ๆ ของชาติที่ต้องการแก้ไขอย่างรีบด่วน พอพอสรุปได้ดังนี้

1) ภาระหนี้สินกับต่างประเทศ ในปัจจุบันนี้ปัญหานี้มีลักษณะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ เนื่องจากใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะ เราส่งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามามาก แต่ส่งสินค้าของเราออกไปขายต่างประเทศได้น้อย ส่วนภาระหนี้สินของประเทศนั้น ก็เนื่องมาจากการกู้เงินจากต่างประเทศ โดยยังมีได้ก่อให้เกิดผลคุ้มค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเท่าที่ควร เพราะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ทั้งมีภาระผูกพันมากมาย ทำให้การชำระหนี้เพิ่มพูนขึ้น โดยลำดับ

2) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ได้ถูกทำลายไปเป็นอันมากแล้ว ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความสมดุลของธรรมชาติ และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในเรื่องที่ดินทำกินและจัดสรรน้ำ ในการแก้ปัญหานี้ควรเน้นการป้องกันและพัฒนา เพื่อไม่ให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายโดยไม่จำเป็น โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า

3) สุขภาพอนามัยและโรคภัยไข้เจ็บของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร และบริการสุขภาพอนามัยที่ยังไปไม่ครอบคลุมทั่วถึง การแก้ปัญหานี้ ควรสนับสนุนการวิจัยโรค และสถานะที่เป็นปัญหาค้านสาธารณสุขของประเทศโดยเน้นการให้การศึกษา และวิจัยนิเวศวิทยาของโรคระบาดวิทยา และการวิจัยระบบการให้บริการสาธารณสุข

4) ความไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการยอมรับวัฒนธรรมด้านวัตถุจากต่างประเทศมาโดยตลอดเป็นเวลานาน ทำให้ต้องพึ่งพาอาศัยต่างประเทศอยู่ตลอด ไม่อาจเป็นตัวของตัวเองได้ การแก้ปัญหานี้ ควรเน้นที่ส่งเสริมและการพัฒนาการประดิษฐ์คิดค้นในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างสังคมไทยให้พึ่งตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

5) ระบบราชการไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ การบริหารของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการจัดการ ตลอดทั้งการประเมินผลในการปฏิบัติงานด้วย วิธีแก้ปัญหานี้ ควรต้องปรับปรุงข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ทำงานอย่างจริง (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, 2541 : 2 – 3)

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

การที่สังคมเต็มไปด้วยชุมชนอ่อนแอ และล่มสลายทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท อันเป็นผลจากแนวทางการพัฒนาอย่างขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเมืองและการพัฒนาชนบท ยิ่งกว่านั้นการที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุนให้เพาะปลูกพืชเพียงชนิดเดียวอย่างขาดความรอบคอบ เป็นเหตุให้เงินทุนของเกษตรกรหมดไปกับค่าปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ทั้งยังคงอยู่ภายใต้การกดราคาพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรจำนวนไม่น้อยจึงมีหนี้สินที่ไม่สามารถผ่อนชำระได้ ยิ่งเป็นตัวเร่งให้ชุมชนในชนบทล่มสลายเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในยุคฟองสบู่ที่ผ่านมา ราคาที่ดินได้รับการปั่นให้สูงอย่างขาดความยั่งยืน เกษตรกรได้ขายที่ดินทำกินให้แก่นายทุน ไปสร้างสนามกอล์ฟ รีสอร์ท ฯลฯ นับเป็นบาดแผลสำคัญของการล่มสลายของชุมชนชนบทในช่วงที่ผ่านมา ความอ่อนแอของชุมชนทั้งในเมืองและในชนบท ยังส่งผลกระทบต่อทำให้คุณภาพชีวิต ของคนในชุมชน ตกต่ำกว่าที่พึงจะเป็นอีกด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความอ่อนแอที่เกิดขึ้นกับชุมชน มีต้นตอสำคัญมาจากการขาดความสมดุล และความรอบคอบของรัฐ การพัฒนาประเทศของภาครัฐ มูลเหตุประการสำคัญที่ทำให้ชุมชนในเมือง และในชนบทล่มสลาย เกิดจากสาเหตุดังนี้คือ

การพัฒนาที่มุ่งเพียงเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลาง

การมุ่งเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างขาดความสมดุล ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนผ่านสู่สังคมอุตสาหกรรมอย่างขาดการพิจารณาผลกระทบอย่างเพียงพอ ส่งผลให้คนชนบท โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวอพยพเข้าสู่ตัวเมืองในอัตราที่สูงเพื่อหางานทำ ชุมชนชนบทจึงถูกทิ้งให้เหลือเฉพาะเด็กและคนชราเป็นสัดส่วนที่สูง

การพัฒนาที่ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประชาชนในชุมชนเมืองซึ่งประกอบด้วยชุมชนแออัด ชุมชนชานเมือง เคนหะชุมชน และชุมชนหมู่บ้านจัดสรร รวมแล้วประมาณ 1,246 ชุมชน ประสบปัญหาหลักอันได้แก่ การขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภคและบริการขั้นพื้นฐานที่ไม่เพียงพอ สภาพแวดล้อมในชุมชนเสื่อมโทรม ความยากจน ปัญหาสุขภาพจิต อาชญากรรม แต่ภาวะความรับผิดชอบกลับตกอยู่กับการจัดการของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยที่ชุมชนไม่ได้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาร่วมกับภาครัฐแต่อย่างใด ส่งผลให้ปัญหาของชุมชนไม่ได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุดอย่างที่สุด เป็นเหตุให้ความเป็นชุมชนจึงค่อย ๆ สูญสลายไป การพัฒนาที่ทำให้สถาบันทางสังคมและเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนชุมชนในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกชุมชน

ปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ในลักษณะที่ทำให้ชุมชน ต้องมุ่งพึ่งพากลไกของสถาบัน ต่าง ๆ ในสังคมเป็นหลัก อันได้แก่สถาบันทางเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา สื่อมวลชน

เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ในเชิงลึกระหว่างคนภายในชุมชนสูญหายไป หรือผ่านทางความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกรูปแบบ บิคา มารดา ไม่ต้องมีความสัมพันธ์ในเชิงลึกกับลูกของตนมากนัก เพราะฝากลูกไว้กับสถาบันการศึกษา ไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงเพื่อนบ้านในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะมีสถาบันตำรวจและกฎหมายเป็นผู้รับผิดชอบ

ภาวะล่มสลายของชุมชน อันเป็นผลพวงจากการพัฒนาประเทศอย่างขาดสมดุล กลายเป็นประเด็นที่ได้รับการตระหนักว่าเป็นปัญหาในระดับชาติ อันเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การปรับทัศนคติใหม่ของรัฐในการพัฒนาประเทศ โดยได้เปลี่ยนทิศทางการเป็นทางการ จากการให้เศรษฐกิจเป็นตัวตั้งสู่การให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา กระบวนทัศน์ดังกล่าวมีแนวความคิดสำคัญประการหนึ่งว่า มนุษย์จะมีชีวิตสมบูรณ์ขึ้นได้ก็ต่อเมื่ออยู่ร่วมในชุมชนที่เข้มแข็งด้วย สังคมที่คนจะได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องเปลี่ยนจากการรอรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น จากภาครัฐมาเป็นสังคมที่ “ชุมชนแก้ปัญหามุมชน” ด้วยตนเอง ส่วนภาครัฐเล่นบทบาทเป็นเพียงผู้สนับสนุนศักยภาพของชุมชนเท่านั้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544 : 2-9)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ เปิดตัวเองเพื่อติดต่อกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีการติดต่อกับประเทศอื่นอย่างกว้างขวาง มีการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมกันมากขึ้น สินค้าประเภทต่าง ๆ คนไทยถูกโน้มน้าวจิตใจจนลึมนึกถึงการใช้ผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์คิดค้นโดยคนไทย ไม่นิยมซื้อสินค้าของประเทศของตนเอง ผู้ที่รับผิดชอบต่อวัฒนธรรมไทย จึงได้พยายามให้มีการฟื้นฟูและพัฒนาวัฒนธรรมไทยให้เจริญก้าวหน้าเป็นรากฐานสังคมไทยต่อไป การจะทำให้ค่านิยมดังกล่าวมีผลทางปฏิบัติได้ ก็ต้องได้รับความร่วมมืออย่างต่อเนื่องจากหลายฝ่าย

ค่านิยมของสังคมไทยที่ยังนิยมสินค้าที่ผลิตในต่างประเทศ จึงได้มีการรณรงค์ให้ชาวนิยมใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศไทย ดังคำกล่าว “ไทยทำ ไทยใช้ ไทยมั่นคง” ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของไทยเรา อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค อาหาร ประเทศไทยเรามีผลไม้ตลอดปีและมีมากด้วย ซึ่งมีรสชาติสู้ผลไม้ไทยเราไม่ได้ ราคาที่แพงมีใช้แพงด้วยคุณภาพ แต่แพงเพราะเป็นของต่างชาติเราต้องสั่งซื้อมาจากต่างประเทศเท่านั้นเอง สรุปแล้วประเทศไทยผลิตอาหารกินเองได้อย่างเหลือเฟือทีเดียว เราชาวไทยหาอาหารกินได้ตลอด เครื่องนุ่งห่ม ประเทศไทยมีสิ่งทอ ฝ้ายชนิดต่าง ๆ และเครื่องนุ่งห่มหลายอย่างเป็นสินค้าออกที่สำคัญขณะนี้เราต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศ ไปซื้อเครื่องนุ่งห่มจากต่างประเทศมาใช้ แทนการใช้ของไทยเรา

ที่อยู่อาศัย สำหรับอุปกรณ์ก่อสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เราก็ทำได้เองทั้งสิ้น เรือนโบราณของเราสวย ๆ ในสมัยโบราณเราไม่เคยสั่งซื้ออุปกรณ์สร้างที่อยู่อาศัยจากต่างประเทศเลย เราทำได้เองทั้งสิ้น แต่เดี๋ยวนี้เรากลับนิยมสร้างอาคารบ้านเรือนทรงต่างประเทศ และสั่งซื้ออุปกรณ์จากต่างประเทศมาใช้ เพราะอุปกรณ์เหล่านี้ไทยเราก็ทำได้เอง จะมีบ้างน้อยชิ้นที่เรายังทำไม่ได้

ยารักษาโรค ไทยเราสามารถผลิตใช้มาแล้วตั้งแต่ครั้งคัมภีร์ รามเกียรติ์แผนโบราณ มีแพทย์แผนโบราณและมีหมอทำเป่าควบคู่กันมากกับกำเนิดของชนชาติไทย ยาแผนโบราณของเรามีเป็นร้อย ๆ ขนานจริง ๆ จนทุกวันนี้ แต่ทว่าเรายังนิยมสั่งยาจากต่างประเทศมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย จนกระทั่งทุกวันนี้เราชาวไทยกินยาเป็นว่าเล่น จะเป็นอันตรายหรือไม่ ไม่เคยหวั่งใยกันเลย เพียงไปหาอ่านชื่อยาจากหนังสือโฆษณาหรือจากวิทยุโทรทัศน์ ทำไมไทยจึงใช้ยาฟุ่มเฟือยมากมายหลายชนิด ในปีหนึ่ง ๆ ประเทศไทยต้องเสียเงินตราต่างประเทศเป็นค่ายาจำนวนมากทีเดียว

ค่านิยมของเรายังไม่ดีพอในบางสิ่งบางอย่างเราผลิตได้เอง มีคุณภาพดีกว่า แต่เราก็ไม่นิยมใช้อยู่นั่นเองเพราะเราได้สร้างค่านิยมไว้ผิด ๆ เสียแล้วว่าของ ไทยสู้ของต่างชาติไม่ได้ คนที่ใช่ของไทยเป็นคนฐานะไม่ดี ไม่มีเกียรติ คนที่ใช่ของต่างประเทศเป็นคนมีฐานะมั่นคง มีเกียรติ มีค่านิยมชมชอบ มีรสนิยมสูง เราชาวไทยผู้ใฝ่ใจในสินค้าต่างประเทศ ก็พึงพอใจซื้อกันแล้วเป็นที่ฮือฮากันทั่วไปว่าชาวไทยหลายท่านที่ไปเที่ยวต่างประเทศที่ใกล้เคียงบ้านเรา ได้ไปซื้อสิ่งของต่าง ๆ กลับมาฝากคนทางบ้าน เพื่อให้เป็นของมีค่าในฐานะของฝากจากต่างประเทศ แต่พอกลับมาถึงเมืองไทยกลับกลายเป็นว่าผลิตภัณฑ์ที่ซื้อมานั้นเป็นสิ่งของที่ทำในเมืองไทยทั้งสิ้น และราคาก็แพงกว่าในประเทศไทยเสียอีก นี่คือความจริงในปัจจุบันที่เกิดจากค่านิยมที่ผิดพลาด (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, 2541 : 26)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองตะคลอง

หมู่บ้านหนองตะคลองเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2514 หรือประมาณ 30 ปีมาแล้ว ชื่อบ้านหนองตะคลองมีที่มา เพราะบริเวณที่ใช้ปลูกบ้านเรือนเป็นดินตะกอนเยอะมาก ประกอบกับมีหนองน้ำมาก จึงเป็นที่มาของชื่อบ้านหนองตะคลอง ในเวลาต่อมา โดยมีผู้ใหญ่บ้านนายลอย คันโพธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก และผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายวินัย ชวนโพธิ์

สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านหนองตะคลองเป็นพื้นที่ราบสูง เหมาะกับการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของชุมชน อาชีพเดิมของชาวบ้านคือ การทำนา (เกษตรกรรม) ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน อาชีพรองคือ การตีมีด แต่อาชีพเดิมชาวบ้านยังไม่เลิกอาชีพไป ยังประกอบอาชีพเดิมอยู่และอาชีพใหม่คือ ค้าขาย และการออกไปรับจ้างทำงานในตัวเมืองหรือต่างจังหวัดก็มี

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณสุขปโภคในหมู่บ้านหนองตะคลอง สภาพถนนเป็นทางดิน
เท้า และทางเกวียน และก่อตั้งเป็นถนนลูกรัง พ.ศ. 2514 ยาว 3.80 กิโลเมตร ปัจจุบันลาดยาง
เป็นบางส่วน ยาว 800 เมตร เมื่อปี พ.ศ. 2544 ส่วนโทรศัพท์มีไม้กั้นหลังคาเรือน มีไฟฟ้าเข้าสู่
หมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2527 ประปาเข้าหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2535

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านหนองตะคลองมีจำนวน 90 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 455 คน ส่วนใหญ่
เป็นเพศหญิง มากกว่า เพศชาย ร้อยละ 50.55 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 - 50 ปี
ร้อยละ 55.38 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศชาย	225	49.45
เพศหญิง	230	50.55
2. อายุ 0-3 ปี	6	1.32
3 ปี 1 วัน-6 ปี	21	4.62
6 ปี 1 วัน-12 ปี	47	10.33
12 ปี 1 วัน-14 ปี	22	4.84
15 ปี 1 วัน-18 ปี	33	7.25
18 ปี 1 วัน-50 ปี	252	55.38
50 ปี 1 วัน-60 ปี	32	7.03
60 ปี 1 วันขึ้นไป	42	9.23
รวม	455	100

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้านหนองตะคลองเป็นที่ราบสูง เป็นหมู่บ้านที่อยู่ท้ายสุดของหมู่บ้านทั้งหมด มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่เป็นคลอง มีน้ำขังเล็กน้อยภายในหมู่บ้าน บางแห่งไม่มีน้ำ นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น จากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล สร้างในที่สาธารณะประโยชน์ มีจุดประสงค์เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ อำนวยความสะดวกและแก้ปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งได้ มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ดังนี้

ทิศเหนือ อยู่ติดกับ ถนน รพช. - บ้านราษฎร์ประสงค์ หมู่ 6

ทิศใต้ อยู่ติดกับ ถนน รพช. พอดี ซึ่งเป็นเส้นทางที่ใช้ติดต่อกับทางอำเภอและจังหวัด

ทิศตะวันออก ติดกับบ้านซึ้ง ตำบลบ้านโพธิ์

ทิศตะวันตก ติดกับบ้านราษฎร์ประสงค์ หมู่ 6

1.2.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านหนองตะคลอง ส่วนใหญ่มีลักษณะเหมือนหมู่บ้านอื่นคือประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อถึงหน้านา ก็ทำนา หรืออาชีพธรรมชาติในการจับสัตว์น้ำในนา ทั้งปลาและหนู ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ติ่มมิด คำขาย เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป และรับราชการ 1 ราย

โรงเรียนและการศึกษา

ระดับการศึกษาของชาวบ้านส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ ป. 4 มีบางส่วนที่ไม่ได้เรียนและเรียนต่ำกว่า ป. 4 ทั้งนี้เพราะในอดีตนักเรียนจะต้องเดินทางไปเรียนร่วมกับหมู่บ้านอื่นที่ใกล้เคียง คือ โรงเรียนบ้านบุ โรงเรียนบ้านมะค่า และโรงเรียนบ้านโพธิ์ ซึ่งมีระยะทาง 1-2 กิโลเมตร ระยะทางและความยากลำบากในการเดินทาง เป็นเหตุให้เด็กไม่ยอมไปโรงเรียน และฐานะทางครอบครัวยากจนต้องการให้ลูกมาช่วยงานให้แก่ครอบครัว ต่อมารัฐบาลได้ขยายการศึกษาระดับถึงชั้น ป. 6 หลังจากนั้นแนวโน้มของผู้ที่จบการศึกษาระดับ ป. 6 จึงมีมากขึ้น

สุขภาพอนามัย

ปัญหาการเจ็บไข้ได้ป่วยของหมู่บ้านหนองตะคลอง นับเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งของชาวบ้าน ทั้งนี้เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่จะปล่อยให้หายเอง หรือซื้อยาที่ขายตามร้านค้ามากินหรือการรักษาทางไสยศาสตร์ควบคู่กันไปด้วย บางครั้งผู้ป่วยจะหายเอง ในรายที่มีอาการหนักจะนำส่งสถานีนอนามัยกระฉอด ใกล้หมู่บ้าน หรือไปโรงพยาบาลมหาราช ซึ่งบ้านหนองตะคลองอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีนอนามัยกระฉอดประจำตำบล ห่างออกไปประมาณ 300 เมตร การคมนาคมสะดวก

ภายในหมู่บ้านมี อสม. ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนามัย และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นผู้ประสานงานและให้บริการด้านสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทั้งยังมีกองทุนยาของหมู่บ้าน เพื่อบริการยาดำรงในราคายุติธรรม ได้รับทุนเบื้องต้นคือ กองทุนรักษาโรค 30 บาท

1.2.4 วัฒนธรรมประเพณี

วัฒนธรรมประเพณีของชาวบ้าน หมู่บ้านหนองตะคลอง จะอยู่ใกล้กับวัดบำรุงธรรม ในตำบลเดียวกัน ภาษาพื้นบ้านของชาวบ้านหนองตะคลอง คือ ภาษาโคราช ซึ่งชาวบ้านหนองตะคลองมีประเพณีที่สำคัญส่วนใหญ่อีกจะเป็นประเพณีวันสำคัญทางศาสนา ตามปฏิทินในแต่ละปี เช่น วันมาฆบูชา วันสงกรานต์ วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา นอกจากนี้ก็เป็นวัฒนธรรมประเพณีทั่วไป เช่น การขึ้นบ้านใหม่ บวชนาค แต่งงาน งานศพ และด้านความเชื่อต่าง ๆ ชาวบ้านหนองตะคลองจะรวมกันกับหมู่บ้านอื่นอีก 6 หมู่บ้าน คือ บ้านบุ หมู่ 1 บ้านบุ หมู่ 2 บ้านตลาด หมู่ 3 บ้านโพธิ์ หมู่ 4 บ้านกระลด หมู่ 5 บ้านราษฎร์ประสงค์ หมู่ 6 จะประกอบพิธีกรรมคือการเข้าทรงศาลดาปู่ประจำบ้าน ซึ่งชาวบ้านให้ความเคารพนับถือและให้ดาปู่เสี่ยงทายพยากรณ์เกี่ยวกับฝนฟ้า และความเป็นอยู่ของชาวบ้านในหมู่บ้าน

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านนั้น เกิดจากการที่ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ต้องการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้หมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนให้กับหมู่บ้านกันมากขึ้น กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านได้แก่

- กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีจำนวนสมาชิก 72 คน ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2542 ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 70,000 บาท
- กลุ่มตีมัด มีจำนวนสมาชิก 18 คน ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2539 ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 7,000 บาท
- กลุ่มสตรีแม่บ้าน มีจำนวนสมาชิก 15 คน ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2540

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

1 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

1.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จุดเด่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนและบุคคลทั่วไปพบว่าส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจถูกต้อง ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี บทบาทของสมาชิกในการให้ความเห็นชอบระเบียบ หลักการดำเนินงานที่ใช้ ภูมิปัญญาและคุณค่ากำหนดอนาคตเอง การใช้กองทุนส่งเสริมสวัสดิการชุมชน

จุดด้อย มีบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท

จุดเด่น เป็นเงินกองทุนที่เข้ามาช่วยให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีเงินในการนำไปหมุนเวียนประกอบอาชีพ เช่น ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ ทำให้ครอบครัวมีรายได้ มีการสร้างอาชีพ ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น ดังจะพิจารณาจากอาชีพของสมาชิกสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกจริง มีเงินคืนกองทุนได้จริงเพื่อกองทุนจะได้นำเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนต่อ

จุดด้อย ประชาชนต้องคอยความช่วยเหลือจากรัฐบาลทุกครั้ง

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน

จุดเด่น คณะกรรมการปฏิบัติงานการบริหารกองทุน ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ยึดระเบียบของกองทุนเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ให้โอกาสช่วยเหลือแก่คนยากจนในการกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ และติดตามให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาอุปสรรค

จุดด้อย มีคณะกรรมการบางคนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจระเบียบ ข้อบังคับ วัตถุประสงค์ในการบริหารงานกองทุนที่ ชัดเจน

4) ผู้สมัครขอกู้

จุดเด่น ทำให้สมาชิกเกิดการสร้างงาน สร้างธุรกิจใหม่ๆ เช่น เลี้ยงไก่ เพาะเห็ดฟาง นอกเหนือจากอาชีพเดิมที่ทำมาก่อน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

จุดด้อย ผู้ที่จะเข้ามาช่วยให้คำแนะนำอาชีพ หรือธุรกิจ การใช้เงินในการประกอบอาชีพ มีบุคลากรน้อยไม่เพียงพอ เช่น เจ้าหน้าที่จากภาครัฐและเอกชน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

จุดเด่น คือ การคัดเลือกผู้กู้ ที่สมาชิกและคณะกรรมการกองทุน ร่วมกันจัดทำระเบียบข้อปฏิบัติร่วมกัน เป็นข้อตกลงที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง จึงเกิดผลดีแก่กองทุน จะพิจารณาจากส่วนอื่นด้วย คือ ฐานะความมั่นคงผู้กู้ ความสามารถในการชำระหนี้ เพื่อลดปัญหาหนี้สูญ

จุดด้อย คือ ในการคัดเลือกผู้กู้ของคณะกรรมการ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้กู้ สมาชิกบางคนยังไม่เข้าใจ และคณะกรรมการบางคน ก็ยังเห็นแก่ญาติพี่น้องอยู่ โดยช่วยให้ผู้กู้ได้กู้เงินเฉพาะญาติพี่น้องของตนเอง

3. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน

จุดเด่น การจัดทำบัญชีของกองทุน มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย บัญชีเงินออมทรัพย์ โดยเหรียญกษาปณ์เป็นผู้จัดทำบัญชีของกองทุน ในแต่ละเดือน ทำให้สามารถตรวจสอบค่าใช้จ่ายเงินของกองทุนได้ โดยมีคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนเป็นผู้ตรวจสอบ

จุดด้อย เหรียญกษาปณ์ทำบัญชียังไม่เข้าใจระบบบัญชี เพราะมีเวลาในการอบรมบัญชีน้อย ไม่เคยมีความรู้เรื่องบัญชีมาก่อน และเป็นเรื่องละเอียด ต้องถูกต้องแม่นยำ

3) กระบวนการรับชำระหนี้

จุดเด่น ได้มีการกำหนดให้สมาชิกนำเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ส่งคืนกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และให้คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้นำส่งผ่านธนาคารออมสิน

จุดด้อย เมื่อครบกำหนดส่งคืนเงินต้น งวดรายเดือน ผู้กู้จะส่งไม่ตรงกำหนด ไม่ตรงเวลา

4) กระบวนการช่วยเหลือตลาด

จุดเด่น สมาชิกจะติดต่อหาตลาดเองในการขายส่งสินค้า และผลผลิต เพื่อรองรับการขายสินค้า จากการประกอบอาชีพของสมาชิกด้วยตนเอง และจากการให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้ามาแนะนำ ทำให้สินค้าและผลผลิตของสมาชิกขายได้ดี มีราคา เช่น ขายมิด ขายหมู

จุดด้อย สินค้าและผลผลิตของชาวบ้านยังไม่มีตลาดรองรับแน่นอน การกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อไปลงทุนอาจขาดทุนได้

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า

จุดเด่น มีผู้กู้จำนวน 57 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1 ล้านบาท

จุดด้อย สมาชิก จำนวน 85 ราย กู้เงินกองทุนได้ไม่ครบทุกคน

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า

จุดเด่น มีสมาชิกทั้งหมด 85 ราย มีผู้กู้เงินกองทุนจำนวน 57 ราย ตามโครงการเป็นทุนประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายเพื่อการอุปโภค-บริโภค และลดภาระหนี้สินเดิม จุดด้อย ไม่มีความสามัคคีกัน ระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3) ผลกระทบโดยอ้อม ประสบการณ์ที่สมาชิกได้รับ ทำให้คนที่มีระเบียบในการดำเนินชีวิตมากขึ้น รู้จักวางแผนในการใช้เงิน ทำให้เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน

1.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.1.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) สมาชิกผู้กู้

จุดเด่น สมาชิกหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพ ทำให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า

จุดด้อย ชาวบ้านขาดความรู้ เกี่ยวกับทักษะ ตลอดจนหลักและวิธีการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมในการเพิ่มผลผลิต ขาดการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มรายได้ ถึงแม้จะมีกลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน แต่ยังเป็นการเริ่มต้น ยังขาดความรู้ความเข้าใจ การประสานงานกัน เกื้อหนุนกัน ส่วนหนึ่งยังว่างงานทำให้เป็นภาระในครอบครัวทำให้รายจ่ายเพิ่มขึ้น

2) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้

จุดเด่น การหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพของสมาชิก รู้จักวางแผนการทำงาน การนำความรู้ใหม่ๆ ที่ตีมาพัฒนาวิธีการในการประกอบอาชีพที่ดำเนินการอยู่ ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ามากขึ้นกว่าเดิม

จุดด้อย การหาความรู้เพิ่มเติมของสมาชิกยังไม่มีแบบแผนที่แน่นอน สมาชิกต้องหาความรู้เพิ่มเติมเอง โดยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้ความรู้ได้ไม่ทั่วถึง เพราะเจ้าหน้าที่มีน้อย

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน

จุดเด่น มีการส่งเสริมการใช้เงินกู้ของสมาชิก โดยมีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้คำแนะนำปรึกษา ทำธุรกิจต่างๆ ภายในหมู่บ้าน

จุดด้อย สมาชิกผู้กู้ไม่ทำธุรกิจอะไรเลย และไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาให้คำแนะนำ

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) วัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้านหนองตะคลอง

จุดเด่น ชาวบ้านหนองตะคลองมีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน จึงต่อเนื่องมาถึงการรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎระเบียบกองทุน

จุดด้อย บทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน เป็นบทลงโทษทางศีลธรรมมากกว่า คือเป็นบทลงโทษทางด้านจิตใจ ซึ่งไม่เด็ดขาดเท่าบทลงโทษทางกฎหมาย

2) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย

จุดเด่น กลุ่มดีมีค เพื่อนำเงินมาลงทุนเพิ่มเติมในการลงทุนประกอบอาชีพในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า ทำให้ครอบครัวมีรายได้มากขึ้น

จุดด้อย สมาชิกบางคนไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการที่เสนอกองทุนไป

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง

จุดเด่น ผู้กู้จำนวน 57 ราย นำเงินไปลงทุนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ บางคนเพื่อลดรายจ่ายในครอบครัว

จุดด้อย ผู้กู้ร้อยละ 42.11 % กู้เงินไปไม่ลงทุนอะไรเลย เพราะไม่มั่นใจในการลงทุนไปแล้วอาจขาดทุนได้

2) ผลกระทบโดยตรง

จุดเด่น ผู้กู้ได้ขยายกิจการเพราะนำเงินไปลงทุนในอาชีพเดิมที่มีอยู่แล้ว ทำให้ครอบครัวมีรายได้มากขึ้น ไม่ขัดสน และยังมีเงินเก็บไว้ลงทุนอีก

จุดด้อย ผู้กู้บางคนนำเงินไปเพื่อการอุปโภค- บริโภค

2) ผลกระทบโดยอ้อม

จุดเด่น ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง ทำให้รู้จักการใช้เงินที่เป็นระเบียบแบบแผนมากขึ้น ไม่ให้ขาดทุน อยู่ในสังคมชุมชนได้อย่างมีความสุข

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้

การประมวลเทคนิควิธีดำเนินการหมายถึง การจัดกลุ่มผู้รู้ ที่ทำกิจการเดียวกันให้คิด กระบวนวิธีทำงานที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิตที่ดีนั้นจะต้องทำอย่างไร

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้เพื่อพัฒนาอาชีพ เช่น เกษตรกรรม ค้าขาย การบริการ และอุตสาหกรรมครัวเรือน ในหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 สรุปได้ตามตารางที่ 2 แสดงจำนวนของสมาชิกผู้รู้ จำนวน 57 ราย จำแนกตามอาชีพดังต่อไปนี้

1. คนที่กู้เงินไม่ทำธุรกิจอะไรเลย
2. ทำธุรกิจมาแล้วกู้เงินไปเพื่อขยายกิจการ
3. ทำธุรกิจใหม่

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของสมาชิกผู้รู้จำแนกตามอาชีพ

สมาชิกผู้รู้	จำนวน	ร้อยละ		
		ขยายกิจการเดิม	ธุรกิจใหม่	ไม่ทำธุรกิจอะไรเลย
1. เกษตรกรรม	19	36.84	21.05	42.11
2. ค้าขาย	22	18.18	27.27	54.55
3. การบริการ	5	100	-	-
4. อุตสาหกรรมครัวเรือน	11	54.55	9.10	36.35
รวม	57	22	11	24

3.1 ธุรกิจใหม่ คือ อาชีพเลี้ยงไก่

ปัจจัยนำเข้าที่ดี คือ ซื้อลูกไก่มาเลี้ยง จำนวน 100 ตัว

กระบวนการที่ดี คือ เมื่อไก่โตเต็มที่จะนำไปขายที่ตลาด

คุณภาพของผลผลิตที่ได้ คือ ไก่ไม่ได้คุณภาพ เมื่อขายไก่แล้วขาดทุน และถูกกวดราคาจากพ่อค้าคนกลาง

อาชีพเลี้ยงหมู

ปัจจัยนำเข้าที่ดี คือ ลูกหมู 2 ตัว, ไร่ข้าว, หัวอาหาร

กระบวนการที่ดี คือ เมื่อหมูโตเต็มที่จะมีคนมาซื้อถึงที่

คุณภาพของผลผลิตที่ได้ คือ หมูมีคุณภาพ เมื่อขายหมูแล้วได้กำไร

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน

พบว่า บ้านหนองตะคลอง ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2544 โดยใช้ชื่อบัญชีว่า “ กองทุนบ้านหนองตะคลอง ” บัญชีเลขที่ 06-4317-20-052973-5 นอกจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้ว ยังมีเงินทุนสะสมประเภทอื่นดังนี้

เงินสมัครค่าธรรมเนียม จำนวน 1,700 บาท ได้มาจากสมาชิกแรกเข้าคนละ 20 บาท เก็บรักษา โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 85 คน ได้รับอนุมัติเงินกู้ 57 คน เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน

พบว่า บ้านหนองตะคลองมีคณะกรรมการ จำนวน 14 คน มีการคัดเลือกคณะกรรมการ 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด ส่วนการร่างระเบียบกองทุน ประชาชนมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการ ช่วยกันสร้างระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ขึ้นมาเป็นลายลักษณ์อักษรที่สามารถนำมาปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบในการบริหารกองทุนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

พบว่า ประชาชนรู้จักพึ่งพาตนเอง ให้คิดเป็น ทำเป็น สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่ายในครอบครัว และได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาของตนเอง รักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง มีสติจะมี

จิตสำนึกที่ดี เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความรู้กัน กับสมาชิก ในกองทุนที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านเข้าใจหลักการ และวิธีการในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการเพิ่มผลผลิต รู้จักวางแผนพัฒนาอาชีพให้มั่นคงมีรายได้ มีเงินเลี้ยงชีพอย่างเพียงพอ รู้จักแรงงานภายในหมู่บ้าน และจัดหาตลาดจำหน่าย โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบในอัตราดอกเบี้ยที่สูง

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง

พบว่า คณะกรรมการช่วยสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ สามารถนำระเบียบกองทุนมาปฏิบัติในการบริหารกองทุนได้ ทำให้เกิดความสำนึก ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เศรษฐกิจในครอบครัว และในหมู่บ้านดีขึ้น ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ของสมาชิก คือ รู้จักการบริหารจัดการเงินเพื่อใช้จ่ายในการประกอบอาชีพที่มีระบบ มีการช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกกลุ่มผู้กู้ ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในชุมชน รวมทั้งบัณฑิตกองทุนที่ร่วมแรงร่วมใจกัน ตั้งใจพัฒนาหมู่บ้านให้มีศักยภาพ เพื่อความเข้มแข็งของชุมชนทั้งเศรษฐกิจและสังคม

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง โดยการจัดเวทีประชาคม จำนวน 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดคนในหมู่บ้าน มีองค์กร 4 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มกู้เงินกองทุน 2. กลุ่มติמיד 3. กลุ่มสตรีแม่บ้าน 4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และชาวบ้านทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

มีชาวบ้านบางคนไม่พอใจในการตัดสินใจกู้ เพราะผู้กู้ต่างมีอาชีพที่ไม่เหมือนกัน ส่วนใหญ่ผู้กู้ที่ส่งรายเดือนจะส่งไม่ตรงเวลา ผิดนัด 2-3 เดือน

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

พบว่า มีหน่วยพัฒนากรมาให้คำปรึกษาแนะนำในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต ในชุมชนมีการจัดตั้งองค์กรเพิ่มขึ้น และองค์กรภายนอก คือ มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ โรงสีข้าว เพื่อจำหน่ายข้าวในราคาถูกลงกว่าท้องตลาด มีเงินปันผลสำหรับสมาชิก และปล่อยเงินกู้ฉุกเฉินในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลง เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้กันในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

ตารางที่ 3 ความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านหนองตะกอลอง

ตัวชี้วัด	ร้อยละ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. มีความสามัคคี	-	75	25
2. มีความซื่อสัตย์	25	62.5	12
3. ยกย่องคนทำความดี	87.5	12.5	-
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	30	45	25
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	-	25	75
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	-	87.5	12.5
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	32.5	55	12.5
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	25	45	30
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	-	75	25
10. มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี กลุ่มผู้ด้อยโอกาส	-	-	100
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	-	40	60
12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน	-	30	70

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี และความซื่อสัตย์ ปานกลาง ยกย่องคนที่ทำความดี นำความเจริญมาให้หมู่บ้าน ครอบครัวมีความอบอุ่น หรือการฟังความคิดเห็นของสมาชิก ปานกลาง การหาความรู้เพิ่มเติม หรือกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านน้อยมาก มีผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถน้อย และไม่มีแผนงานโดยสมาชิกชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาบ่อยมาก อีกทั้งยังไม่มีกองทุนที่จะการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสเลย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

จากการติดตามและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน หนองตะคลอง หมู่ 7 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.1 เป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายในครอบครัว

1.2 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน ให้สมาชิกผู้กู้ คิดเป็น ทำเป็น มีประสบการณ์ด้านการบริหาร การเงิน และคณะกรรมการ สมาชิก ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน

1.3 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมให้เกิดการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นพื้นฐานในการพึ่งตนเอง

1.4 ได้รับการกระตุ้นเกิดกระบวนการเรียนรู้ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง เปิดโอกาสให้ชุมชนและสมาชิกได้มาเรียนรู้ร่วมกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นโครงการที่มาจากความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้านร่วมกัน

2. เพื่อศึกษาข้อมูลที่เป็นปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

3. เพื่อศึกษาข้อมูลกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านและตำบล

2. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย
2. เพื่อศึกษาข้อมูลที่เป็นปัจจัยบวกและปัจจัยลบในการบริหารจัดการกองทุน รวมถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเครือข่ายองค์กรภายในหมู่บ้านและตำบล
3. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง โดยใช้ชีพม์โมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน จาก บร. 1 - 12 จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านและตำบล มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การคำนวณค่าร้อยละ และไม่ใช้สถิติ แสดงความเข้าใจ ความคิดเห็น และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. ผลการดำเนินงาน

1. การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง หมู่ 7 ต. ตลาด อ. เมือง จ. นครราชสีมา เป็นการลงทุนประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายในครอบครัว รวมทั้งลดภาระหนี้สินในครอบครัว มีการเกื้อหนุนต่อยุ่โอกาสในหมู่บ้านโดยสมาชิกผู้ต้องนำเงินไปลงทุนได้จริง สามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
2. ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการบริการจัดการกองทุนของตนเอง ให้สมาชิกกองทุนคิดเป็น ทำเป็น ในการใช้ประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้าน นำดอกผลที่ได้รับไปใช้ในกิจการของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำไปใช้ในกิจการสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการจำนวน 14 คน ที่มีความพร้อมไม่ว่า ด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ระบบการบริหารกองทุนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
3. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงาน สร้างเครือข่ายองค์กรเรียนรู้ขึ้นภายในหมู่บ้านและตำบล เพื่อการเรียนรู้ในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มสมาชิกกองทุน ในการจัดเวทีประชาคมระดับตำบล แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

1.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง ได้แก่ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนของหมู่บ้านหนองตะคลอง เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมกันมากขึ้น

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุนบ้านหนองตะคลอง มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

วัตถุประสงค์ ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนบ้านหนองตะคลองเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนบ้านหนองตะคลอง มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงเป็ด กลุ่มเลี้ยงหมู

วัตถุประสงค์ ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนบ้านหนองตะคลอง มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือพึ่งพารองรับ และกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2.1.2 ประเพณีทางสังคมของชาวบ้านที่ปฏิบัติต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงความคิด ความเอื้ออาทร และความร่วมมือของชาวบ้านในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

2.1.3 หมู่บ้านที่เป็นกรณีศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ในทำเลตั้งใกล้กับอำเภอ มีโครงสร้างพื้นฐานในเกณฑ์ดี เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ทำให้มีข้อดีด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถนำผลผลิตออกสู่ตลาดได้สะดวก

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคาร และนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2 สินค้าและผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน ยังไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน ไม่สามารถกำหนดราคาได้ การกู้ยืมเงินไปลงทุนอาจขาดทุนได้

2.2.3 การช่วยเหลือจากส่วนราชการมีน้อย ทำให้เกิดช่องว่างในการพัฒนา ส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนในเรื่องอาชีพและรายได้ยังน้อย ทำให้ขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

2.2.4 ขาดการรวมกลุ่ม ถึงแม้จะมีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้านแต่ยังเป็นการเริ่มต้น ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประสานงานกัน เกื้อหนุนกัน ทำให้เกิดการแข่งขันกันเอง

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพ กลุ่มสตรี เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชนมีการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน อีกทั้งมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการ สามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกกู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม วิธีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรขยายเวลาส่งคืนเงินต้นออกไปอีก เพราะบางอาชีพต้องใช้ระยะเวลามากกว่า 1 ปี จึงจะได้ผล เช่น อาชีพเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงวัว และควาย

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 เมื่อครบวาระ 1 ปี คณะกรรมการออกครั้งหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกเกินครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ให้สิทธิพิเศษแก่ลูกหนี้ที่ชำระคืนตรงเวลา

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดเวทีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกองทุนทั้งระดับหมู่บ้านและในภาพรวม เพื่อค้นหาประสบการณ์ แนวทางการป้องกันปัญหา และแนวทางการพัฒนา

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการส่งเสริมให้หมู่บ้านที่เป็นกรณีตัวอย่าง ได้เป็นแกนกลางในการเรียนรู้ของหมู่บ้านรอบข้าง และเป็นแกนหลักในการสร้างเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ในพื้นที่ใกล้เคียง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการทุกคน

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกกองทุน ได้มีโอกาสศึกษาดูงานด้านอาชีพ และรวมตัวกันในรูปเครือข่ายอาชีพ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรจัดให้มีการอบรมความรู้ด้านเกษตรกรรมแผนใหม่ ตลอดจนหลักการและวิธีการในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเพิ่มผลผลิต

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มรายได้ โดยการให้ความรู้และวิธีการที่ถูกต้อง

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการส่งเสริมการวิจัยการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่กรณีศึกษา เพื่อให้สามารถสรุปบทเรียนการดำเนินงานได้ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการศึกษาผลกระทบของการให้สินเชื่อกองทุนหมู่บ้าน ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรมีการศึกษาผลกระทบจากกองทุนหมู่บ้าน ที่มีต่อระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน โครงสร้างอำนาจของชุมชน วิถีชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบองค์รวมต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน มาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง. 2545. ชุควิชาสารนิพนธ์. ชุคการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง. 2545. ชุควิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุคการเรียนรู้ด้วยตนเอง. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. วิชาการวิจัยชุมชน. ชุคการเรียนรู้ด้วยตนเอง. สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง. 2545. ชุควิชาการจัดการธุรกิจชุมชน. ชุคการเรียนรู้ด้วยตนเอง. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- “การขาดดุลการค้าของไทยหด 4 ปี”. 2545. หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ 8-10 สิงหาคม 2545 : 12
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2544. ชุมชนนิยม : ฝ่าวิกฤตชุมชนล่มสลาย. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดียการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง. 2544 ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองตะคลอง. นครราชสีมา.
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. 2541. วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มืออาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2545. เอกสารเพิ่มเติม ประกอบชุคการเรียนรู้ด้วยตนเอง. ชุควิชาสารนิพนธ์. สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม.

สามัคคี บุญยะวัฒน์. 2543. สิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2544. ส่วนบริการวิชาการหอสมุดรัฐสภา. เอกสาร
ประกอบการพิจารณา. ร่างพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด
ย่อมแห่งประเทศไทย.